

Ouderbetrokkenheid vormt preferenties kinderen

Het verschil tussen kinderen en ouders wat betreft risicopreferenties en het vertrouwen in vreemden is kleiner naarmate ouders meer aandacht besteden aan de opvoeding. Dit resultaat kan een bijdrage leveren aan onderzoek naar de wijze waarop voorkeuren en houdingen tot stand komen. Zo kan het proces van sociale mobiliteit beter begrepen worden.

MARIA ZUMBÜHL
Promovenda aan de Universiteit van Maastricht

THOMAS DOHMEN
Hoogleraar aan de Universiteit van Maastricht

GERARD PFANN
Hoogleraar aan de Universiteit van Maastricht

Recent multidisciplinair onderzoek schetst een steeds duidelijker beeld van de mate waarin preferenties, houdingen, gedrag en persoonlijkheidskenmerken van kinderen samenhangen met die van hun ouders. Ook de mate waarin deze overeenkomsten resulteren in een samenhang van opleidingen en inkomens tussen diverse generaties wordt door deze lijn van onderzoek steeds duidelijker. Echter, hoe zulke overeenkomsten van voorkeuren en kenmerken tot stand komen, is een relevante, maar nog onbeantwoorde vraag.

Twee van deze voorkeuren en kenmerken worden onderzocht. In het bijzonder wordt de vraag gesteld of kinderen door betrokkenheid van hun ouders bij de opvoeding dezelfde risicovoorkeuren en hetzelfde vertrouwen in vreemden ontwikkelen als hun ouders.

DATA

Ouderbetrokkenheid wordt gemeten aan de hand van een lijst van vragen aan zeventienjarige kinderen die deel uitmaken van een gezin dat deelneemt aan het Duitse sociaal-economische panel (SOEP). Sinds 2000 wordt de vragenlijst eenmalig ingevuld in het jaar dat zij achttien worden. De dataset bestaat dus uit jongeren van 17 tot en met 26 jaar oud.

Omdat de twee onderzochte preferentievariabelen – risicohouding en vertrouwen in vreemden – niet tegelijkertijd worden verzameld, wordt onderscheid gemaakt tussen twee steekproeven. De ene steekproef betreft kinderen die een enquêtevraag over hun risicohouding hebben beantwoord. Zij gaven aan hoe bereid zij over het algemeen zijn om risico's te nemen, op een schaal van 1 tot 10. De andere steekproef betreft kinderen aan wie een viertal vragen zijn gesteld over hun vertrouwen in vreemden. De antwoorden op deze vragen vormen samen een maatstaf voor vertrouwen in vreemden.

De antwoorden die de kinderen gaven, worden gecombineerd met de antwoorden van de moeders en vaders in hetzelfde interviewjaar, en hun betrokkenheid bij de opvoeding van hun kinderen. In totaal bevinden zich 2187 kind-moeder-vader-combinaties in de steekproef met informatie over de risicohouding van kinderen en de ouders, en 1466 kind-moeder-vader-combinaties in de andere steekproef, met informatie over het vertrouwen in vreemden dat kinderen en hun ouders hebben. De gebruikte maatstaf van evenredigheid tussen ouder en kind wordt berekend door het gestandaardiseerde verschil te nemen tussen de uitkomstvariabelen van

De Lubotsky-Wittenberg-methode **KADER 1**

Een eenvoudige maatstaf voor investeringen van ouders met veel variatie kan resulteren in verschralling van het effect van de verklarende variabele op de te verklaren variabele ('attenuation bias'). Wanneer meer dan één variabele voorhanden is om investeringen van ouders te meten, is de Lubotsky-Wittenberg-methode een optimale techniek om in een enkele lineaire index de informatie van alle beschikbare variabelen zodanig te construeren dat verschralling wordt geminimaliseerd.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

moeder en kind, en van vader en kind. Dit geeft vier verschillende afhankelijke variabelen: twee voor het verschil in risicohouding en twee voor het verschil in vertrouwen.

‘Ouderbetrokkenheid’ is een construct dat wordt gemeten aan de hand van dertien verschillende stellingen over de opvoeding, die door het kind zijn beantwoord. Voorbeel-

Hoe groter de betrokkenheid van de ouders, des te kleiner het verschil in risicohouding en vertrouwen tussen ouder en kind is

den van stellingen zijn: “moeder helpt bij het leren” of “vader praat met kind over zaken die haar/hem dwarszitten”. De variabelen zijn categoriaal ingedeeld op een schaal van 1 (weinig) tot 5 (veel). Deze vragen zijn gecombineerd tot een schaalvariabele volgens de Lubotsky-Wittenberg-methode (kader 1). Ouderbetrokkenheid is gesplitst in twee variabelen: respectievelijk de ‘betrokkenheid van de moeder’ en de ‘betrokkenheid van de vader’.

TRANSMISSIEMECHANISME

In tabel 1 wordt het verschil in preferenties tussen ouder en kind geregresseerd op de betrokkenheid bij de opvoeding van de ouder, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen de vader en de moeder. Daarbij is gecontroleerd voor een scala aan kenmerken van het kind en de ouders, en het jaar waarin de meting is gedaan. De tabel toont dat hoe groter de betrokkenheid van de ouders, des te kleiner het verschil in risicohouding en vertrouwen tussen ouder en kind is. Om de coëfficiënt van $-0,091$ te interpreteren, worden een sterk betrokken moeder (in het 95e percentiel wat betreft betrokkenheid) en een minder betrokken moeder (in het vijfde percentiel) vergeleken. De coëfficiënt impliceert dat het verschil in risicobereidheid tussen de betrokken moeder en haar kind $0,6$ punten kleiner is dan het verschil tussen de minder betrokken moeder

en haar kind. Dit houdt in dat de betrokken moeder een risicohoudingsverschil weet te overbruggen dat even groot is als het verschil in risicohouding tussen een gemiddelde man en vrouw, nog bovenop het verschil dat de minder betrokken moeder kan overbruggen. Dit duidt op een economisch significant effect van betrokkenheid.

Het verschil tussen de invloed van vaders en die van moeders op het kind is niet significant. Ofwel, beide ouders spelen een even bepalende rol in relatie tot hun kind. Deze resultaten zijn een mogelijke aanduiding van de rol die betrokken ouders kunnen spelen in de vorming van de risicohouding en het vertrouwen van hun kinderen. Ondanks de robuustheid van het verband tussen ouderbetrokkenheid en de overeenkomst van persoonskenmerken tussen ouder en kind (Zumbühl *et al.*, 2013), is er nog geen oorzakelijk verband aangetoond. Daarvoor is meer onderzoek nodig.

CONCLUSIE

Een grotere betrokkenheid van de moeder en de vader bij de opvoeding van hun kind leidt tot grotere overeenkomstigheid tussen ouder en kind wat betreft risicohouding en het vertrouwen in vreemden. Dit resultaat vormt een belangrijk inzicht voor beleidsmakers in het mechanisme van sociale mobiliteit. De schoolkeuze van een kind is bijvoorbeeld afhankelijk van preferenties zoals risicobereidheid. Als deze preferenties worden overgegeven van ouder op kind, kan een situatie ontstaan waarbij ouders die voorkeur hadden voor een laag opleidingsniveau, kinderen voortbrengen die ook laagopgeleid willen zijn. Financiële steun in het vooruitzicht stellen aan arme studenten kan ervoor zorgen dat kansgelijkheid toeneemt, maar dat hoeft niet te betekenen dat arme kinderen die kans op een goede opleiding ook pakken.

Preferentieverval tussen ouder en kind naar ouderbetrokkenheid

FIGUUR 1

	Verschil in risicohouding		Verschil in vertrouwen	
	moeder t.o.v. kind	vader t.o.v. kind	moeder t.o.v. kind	vader t.o.v. kind
Betrokkenheid moeder	$-0,091^{***}$		$-0,085^{***}$	
Betrokkenheid vader		$-0,096^{***}$		$-0,093^{***}$
R ²	0,082	0,027	0,028	0,089

*** Significant op eenprocentniveau

Bron: Zumbühl *et al.*, 2013

LITERATUUR

Zumbühl, M.A., T.J. Dohmen en G.A. Pfann (2013) Parental investment and the intergenerational transmission of economic preferences and attitudes. IZA Working Paper, 7476.